

Odkrycie stulecia

W grudniu 2022 roku w dzielnicy Kołobrzegu - Podczele, została odkryta nietypowa kamienna figurka, która następnie trafiła w ręce śp. Waldemara Sadowskiego, członka Grupy Eksploracyjno-Poszukiwawczej Parsęta działającej przy Towarzystwie Przyjaciół Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu. W świetle uzyskanych informacji miejsce odkrycia należy przyjąć za wiarygodne. Prezes grupy, Jan Orliński, pokazał w 2023 roku zabytek *archeologowi* Marcinowi Krzepakowskiemu z Fundacji Relicta, który potwierdził wyjątkowość znaleziska. O fakcie odnalezienia kamiennej figurki zostały niezwłocznie powiadomione właściwe służby konserwatorskie oraz dyrektor Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu.

Następnie eksponat trafił w ręce zespołu naukowców, którzy podjęli się jego przebadania. Ustalono również, że docelowo zabytek trafi do Muzeum Oręża Polskiego w Kołobrzegu. Obecnie w Muzeum Miasta Kołobrzeg (oddział MOP), są szykowane zmiany wystawy stałej mające na celu zaprezentowanie na niej zabytków związanych z pradziejami ziemi kołobrzesckiej. Wenus z Kołobrzegu, bo tak zostało nazwane odkrycie, będzie jednym z najstarszych zabytków na ekspozycji, a jednocześnie wyjątkowym w skali Europy Środkowo-Wschodniej znaleziskiem z obszaru Pomorza Zachodniego.

Niewielkich rozmiarów kamienna figurka pochodzi prawdopodobnie z okresu neolitu i ma ponad 6000 lat. Może być dziełem pierwszych rolników, którzy osiedlali się na żyznych ziemiach Pomorza Zachodniego, w tym przypadku w okolicach rzeki Parsęty. Na obecnym etapie badań nie można wykluczyć jednak jej jeszcze starszego datowania.

Kamienna figurka przedstawia stylizowaną postać kobiety, wykonaną z wapienia o beżowej barwie, z widocznymi w strukturze fragmentami muszli małżów, ślimaków oraz rurek wieloszczetów (serpul). Ma około 12 cm wysokości i została wykonana w sposób uproszczony, z naciskiem na ukazanie cech płciowych. Sylwetka jest dość masywna, o zniekształconych proporcjach. Kończyny górne są jedynie zarysowane, dolne – nieco rozstawione, lecz opracowane niezbyt szczegółowo. Twarz pozbawiona jest rysów – brak oczu, nosa, ust i uszu. Piersi zostały zakryte przez ugięte w łokciach ręce. Jednocześnie głowa oraz górna część tułowia są nieproporcjonalnie duże w stosunku do krótkich nóg. Na tylnej części widoczne są ślady formowania w okolicy nóg, prawdopodobnie powstałe w wyniku uderzania twardym narzędziem.

Na powierzchni figurki czytelne są wgłębienia wynikające z charakteru surowca, z którego została wykonana – stanowiące ślad obecności muszli małżów. Na wypukłych partiach ciała widać delikatne ślady wygładzenia, szczególnie w okolicach piersi i bioder, co może sugerować użytkowanie figurki (np. przechowywanie w opakowaniu wykonanym z materiału organicznego – np. skóry?). Tył postaci jest stosunkowo płaski, co może świadczyć o tym, że figurka była ustawiana pionowo lub przymocowywana do jakiegoś podłoża.

Schematyczne figurki antropomorficzne są powszechnie spotykane na stanowiskach neolitycznych z VI i V tysiąclecia p.n.e. na rozległych terenach położonych na południe i południowy wschód od Karpat. Podobne figurki odkrywano na obszarze Anatolii oraz południowej Europy. Wenus z Kołobrzegu stanowi natomiast unikatowe znalezisko z obszaru Polski, gdzie na razie nie odnajdujemy analogii.

Neolityczne figurki Wenus wykonywano z gliny, znacznie rzadziej z surowca kamiennego, takiego jak piaskowiec, marmur czy wapień. Tradycyjnie uważa się je za symboliczne przedstawienie kobiecości i płodności. Mogły być one używane w rytuałach lub ceremoniach, mających na celu celebrowanie płodności, zapewnienie przetrwania i dobrobytu lokalnej społeczności. Stylizowana forma kołobrzesckiej Wenus zdradza wysoki kunszt artystyczny i pomimo prostoty formy wyróżnia się wyjątkowymi walorami estetycznymi.

Zadania interdyscyplinarnego przebadania Wenus z Kołobrzegu, podjął się zespół badawczy reprezentujący różne dziedziny i instytucje:

- mgr Marcin Krzepkowski (Fundacja Relicta),
- dr Grzegorz Szczurek (Uniwersytet Kaliski im. Prezydenta Stanisława Wojciechowskiego),
- dr hab. prof. UAM Iwona Sobkowiak-Tabaka (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu),
- dr hab. prof. PAN Barbara Studencka (Muzeum Ziemi PAN w Warszawie),
- dr Aldona Kurzawska (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu),
- dr Agata Hałuszko (Uniwersytet Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie, Fundacja Archeolodzy.org).
- mgr Maksym Mackiewicz (Fundacja Archeolodzy.org.)

Tekst opracowano na podstawie materiałów zespołu w składzie: dr Grzegorz Szczurek, dr hab. prof. UAM Iwona Sobkowiak - Tabaka, mgr Marcin Krzepkowski